

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΖΑΡΙΑΔΗΣ

Εστω και με κίνδυνο να καθεί το αστυνομικό μυστήριο και να περιοριστεί η έκκριση αδρεναλίνης από την πρώτη παράγραφο, θα δηλώσω ότι κατά την ταπεινή μου άποψη ο Leif Persson αποτελεί αναπόσπαστο μέλος της Αγίας Τριάδας των σύγχρονων ποιητικών σκανδιναβών αστυνομικών συγγραφέων – προσοχή, μιλάμε για τους ποιοτικότερους, όχι για τους εμπορικότερους. Τα άλλα δύο μέλη θα μπορούσαν να είναι ο Henning Mankel και φυσικά ο Arne Dahl. Av

Σκληρή, ανελέητη κριτική στο αστυνομικό κατεστημένο, το οποίο εκλαμβάνει ως έναν αντιπροσωπευτικό μικρόκοσμο του σοσιαλδημοκρατικού σουηδικού παραδείσου

συμπεριλάβουμε στα κριτήρια και την εμπορικότητα, τότε θα πρέπει να προσθέσουμε τους Stig Larsson και Jo Nesbo.

Για το έργο του Leif G.W. Persson θα πρέπει πρώτα να αναφέρουμε ορισμένα σημαντικά στοιχεία από τη ζωή του, δεδομένου ότι είναι συγγραφέας οι εμπειρίες του οποίου αντικατοπτρίζονται στα έργα του και ιδιαίτερα στην εκπληκτική «Τριλογία ενός εγκλήματος»: «Ένας ατέλειωτος σουηδικός χειμώνας», «Άλλη εποχή, άλλη ζωή» και «Ελεύθερη πτώση σαν σε όνειρο». Τα τρία μέρη μιας ιστορίας με κύριο θέμα τη δολοφονία του Ούλοφ Πάλμε, η οποία αποκαλύπτει με σκληρό αλλά ειλικρινή τρόπο τη σήψη της επιφανειακά ευημερούσας σουηδικής κοινωνίας με φόντο την υπόγεια συνωμοσία που σχεδιάστηκε για να μείνουν όλα τα στοιχεία θαμμένα στο σκοτάδι.

Ο Persson γεννήθηκε το 1945 στη Στοκχόλμη. Το 1977, ως στέλεχος της Σουηδικής Αστυνομίας, με τη συνεργασία του δημοσιογράφου Peter Bratt έφεραν στην επιφάνεια μια επιστολή του κομισάριου της Αστυνομίας Carl Persson προς τον πρωθυπουργό Πάλμε. Η επιστολή περιείχε επιβαρυντικά στοιχεία για τον υπουργό Δικαιοσύνης Lennart Geijer για τη συμμετοχή του σε κυκλώματα πορνείας. Ως αποτέλεσμα των αποκαλύψεων, ο Persson απολύθηκε από τις τάξεις της Σουηδικής Αστυνομίας και αντιμετώπισε σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα, φτάνοντας στα πρόθυρα της αυτοκτονίας. Χρειάστηκε αρκετός χρόνος για να ανακάμψει και να επανέλθει ως λέκτορας στο Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης. Παράλληλα, από το 1992 μέχρι το 2012 δίδαξε Εγκληματολογία στις σουηδικές σχολές Αστυνομίας και συμμετείχε σε πολλές τηλεοπτικές εκπομπές με θέμα «ανεξιχνίαστες» υποθέσεις

του παρελθόντος, αλλά και αρκετές νεότερες. Θεωρείται ως ο πλέον αναγνωρισμένος profiler και εξειδικευμένος εγκληματολόγος στη χώρα του.

Στην «Τριλογία ενός εγκλήματος» τοποθετεί στο επίκεντρο τη μεγαλύτερη αστυνομική έρευνα του 20ού αιώνα για τη δολοφονία του Ούλοφ Πάλμε. Θεωρείται ένας εκ των ελαχίστων που γνωρίζουν τι έχει συμβεί στην πραγματικότητα και τα μέσα ενημέρωσης ζητούν συχνά τη γνώμη του ως επιφανέστερου ειδικού. Ο Persson περιγράφει τον ζοφερό πέπλο που τυλίγει ασφυκτικά την καθημερινή ζωή της χώρας του, τόσο στους κόλπους της Αστυνομίας όσο και της κοινωνίας. Πίσω από τις βαριές κουρτίνες κινούνται πανούργοι, διεφθαρμένοι ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματούχοι, που θεωρούν μοναδικό καθήκον να εξυ-

φαίνουν κάθε είδους συνωμοσία με απώτερο στόχο την υπεράσπιση του «βαθέος κράτους». Ο απαιτητικός αναγνώστης θα διακρίνει ότι κάτω από τη λαμπρή, ίσως και γκλαμουράτη, εικόνα μιας υποτιθέμενης ευημερούσας χώρας κρύβεται η απαισιοδόξη εικόνα μιας εύθραυστης, ευάλωτης και τρομαγμένης κοινωνίας, που ταλανίζεται από δυσβάσταχτα προβλήματα.

Στην Ελλάδα κυκλοφόρησαν πρό-

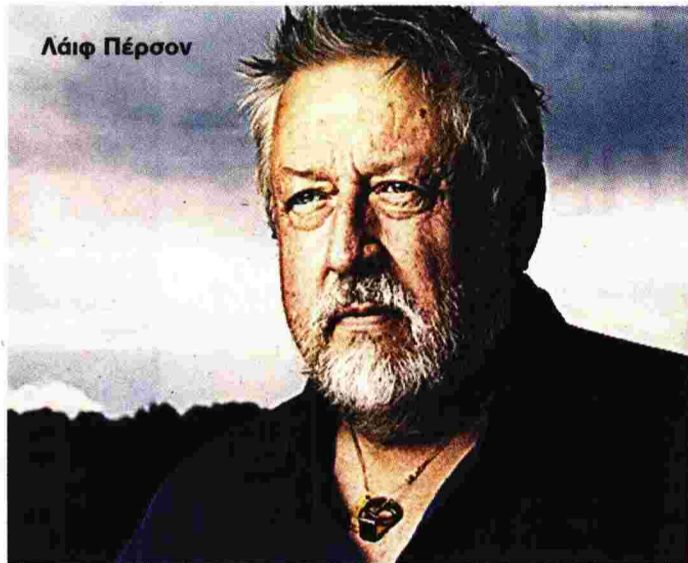
σφατα δύο μυθιστορήματά του, στα οποία αξίζει να εστιάσουμε.

«Λίντα». Μια άγρια δολοφονία νεαρής εκπαιδευμένης αστυνομικού (Λίντα) στο Βεκσέ, επαρχιακή πόλη της Σουηδίας. Είναι αρχές Ιουλίου και η χώρα βιώνει έναν ανεπανάληπτο καύσωνα με θερμοκρασίες από 20 μέχρι 30 βαθμούς. Η πλειονότητα των συμπαθών αστυνομικών βρίσκεται σε διακοπές. Ανάμεσα στους λίγους που εργάζονται είναι ο λίαν ιδιό-

ρhythμος Εβερτ Μπέκστρεμ, ο οποίος αναλαμβάνει επικεφαλής των αστυνομικών που αποστέλλονται από τη Στοκχόλμη στο Βεκσέ, με στόχο την εξιχνίαση της δολοφονίας.

Οι διαδικασίες των ερευνών διεξάγονται σε ένα σχεδόν σουρεαλιστικό κλίμα απόλυτης σύγχυσης, που επιτείνεται από το γεγονός ότι η συνεργασία ανάμεσα στην ομάδα των αστυνομικών εκ Στοκχόλμης και τους ντόπιους δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αρμονική (παράδειγμα, η απόφαση να συγκεντρωθούν «οικειοθελώς» δείγματα DNA από όλους σχεδόν τους κατοίκους της περιφέρειας!). Ο βαθμός συντονισμού ενεργειών τείνει στο μηδέν, καθώς έκαστος πράττει κατά την προσωπική του εμπνευση και θεωρεί ότι η ενημέρωση προς τους ανωτέρους ή τους συναδέλφους αποτελεί περιττή πολυτέλεια.

Στα δύο τρίτα του μυθιστορήματος παρατηρούμε ότι οι έρευνες προχωρούν με αργά βήματα και το μόνο που κατορθώνουν οι ταλαίπωροι αστυνομικοί είναι να ανακαλύπτουν λιγοστά, ασήμαντα στοιχεία, που δεν βοηθούν στην επίλυση του μυστηρίου. Η αναφορά στην εξέλιξη των ερευνών είναι επαναλαμβανόμενη, ενίοτε ίσως και κουραστική. Η πρόθεση του συγγραφέα δεν είναι να γράψει ένα νεοκλασικό whodunit... Η ανακάλυψη του δολοφόνου και η συνολική αντιμετώπισή του από τις

Λάιφ Πέρσον

Σήμανση σε σημείο εγκλήματος στην περιφέρεια της Σουηδίας

Leif Persson

Ο ανατόμος του σουηδικού μοντέλου

Τα δύο πρόσφατα αστυνομικά μυθιστορήματα του κορυφαίου συγγραφέα αναδεικνύουν τη σημασία που έχει για τη «σκανδιναβική σχολή»

διωκτικές Αρχές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω της σχετικής απομυθοποίησης της διαδικασίας (είπαμε... police procedural!).

«Αυτός που σκοτώνει τον δράκο»

Ενα απλό, καθημερινό έγκλημα. Ενας νεαρός διανομέας εφημερίδων ανακαλύπτει το πτώμα ενός ηλικιωμένου αλκοολικού στο διαμέρισμά του. Όλα δείχνουν μια απλή υπόθεση που σύντομα θα εξιχνιαστεί από την Αστυνομία. Όταν όμως δολοφονείται και ο διανομέας, η υπόθεση περιπλέκεται. Παράλληλα με τις δολοφονίες, η Αστυνομία ξεκινά έρευνα για να εντοπίσει τους δράστες μιας μεγάλης ληστείας.

Ως μετρ του police procedural, ο συγγραφέας παίζει στο γήπεδό του. Η διαδικασία της έρευνας, ο τρόπος λειτουργίας των αστυνομικών και οι σχέσεις ανάμεσά τους περιγράφονται υποδειγματικά. Η εμμονή στις λεπτομέρειες, προφανής (και ενίοτε υπερβολική). Οι χαρακτήρες, κύριοι και δευτερεύοντες, ζωγραφίζονται ανάγλυφα με λεπτές πινελιές μεγάλου ζωγράφου. Τα συναισθήματα, οι διάλογοι, ακόμη και οι κρυφές σκέψεις τους αποτελούν στοιχεία που ο συγγραφέας χειρίζεται με την άνεση που δούλευε τις χορδές της δωδεκάχορδης κιθάρας του ο John Mayall.

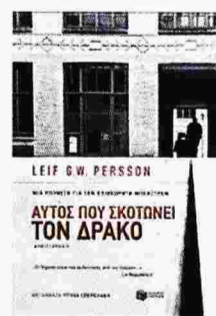
Από τα πολύ ενδιαφέροντα και ακούνητως πρωτότυπα στοιχεία του στυλ, θα σταθώ ιδιαίτερα στους δια-

λόγους των αστυνομικών, εκεί όπου συνήθως οι φράσεις τους ακολουθούνται από την περιγραφή των μυχίων σκέψεών τους, αποκαλύπτοντας μεγαλοπρεπώς τον πραγματικό τους χαρακτήρα. Για παράδειγμα, όλες οι πλευρές της αρρωστημένης αλαζονείας του Μπέκστρεμ, που αναδύονται μέσα από τις σκέψεις του και καταγράφονται μ' ένα πηγαίο κι ωστόσο υπόκοφο χιούμορ.

Ο Μπέκστρεμ πρωτοεμφανίστηκε στην «Τριλογία ενός εγκλήματος». Ο ευφυέστατος Persson δημιούργησε έναν κεντρικό χαρακτήρα που δεν έχει καμία σχέση με τους συνήθεις ήρωες των αστυνομικών μυθιστορημάτων. Κοντός, ευτραφής, εγωκεντρικός, ομοφοβικός, άκρως σεξιστής, αλαζόνας και προκατειλημμένος απέναντι στους πάντες, ο Μπέκστρεμ ενδιαφέρεται να βελτιώσει τις οικονομικές απολαβές του, με θεμιτό ή και παράνομο τρόπο, να περνάει όσο πιο καλά μπορεί και να δουλεύει όσο το δυνατόν λιγότερο. Ενας υπέροχος τύπος, που διεκδικεί με πολλές πιθανότητες τον τίτλο του «αντιπαθέστερου συμπαθητικού» ήρωα της σκανδιναβικής αστυνομικής λογοτεχνίας.

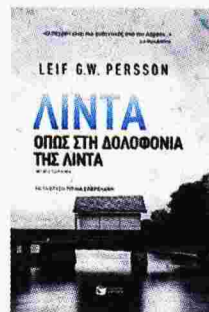
Κύριο χαρακτηριστικό της γραφής του Persson, οι λεπτομερείς αναφορές στην αστυνομική έρευνα, οι πειστικοί καθημερινοί διάλογοι, η εξαιρετική ψυχογράφηση των χαρακτήρων, κι όλα αυτά δοσμένα με υψηλής ποιότητας υποδόριο χιούμορ. Ο Persson περιγράφει τα συμπτώματα της διαφθοράς και της διαπλοκής και την υπερβάλλουσα γραφειοκρατία των εξουσιαστικών δομών της Αστυνομίας. Παραλληλισμοί, συμβολισμοί και μεταφορές δίνουν τη ζοφερή εικόνα μιας κοινωνίας που στρουθοκαμπλίζει και παλεύει να κρύψει τα προβλήματά της κάτω από το κόμμα. Η στόχευση του συγγραφέα παραμένει αταλάντευτη. Σκληρή, ανελέητη κριτική στο αστυνομικό κατεστημένο, το οποίο εκλαμβάνει ως έναν αντιπροσωπευτικό μικρόκοσμο του σοσιαλδημοκρατικού σουηδικού παραδείσιου.

ΥΓ: Ιδιαίτερη μνεία στην εξαιρετική μεταφραστική δουλειά της Τιτίνας Σπερελάκη, που αποδίδει το ύφος και το ιδιαίτερα σαρκαστικό χιούμορ του Persson.

Leif G.W. Persson
ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΤΟΝ ΔΡΑΚΟ

Μτφ. Τιτίνα Σπερελάκη, Πατάκη, 2018, σελ. 505
Τιμή: 18,80 ευρώ

Leif G.W. Persson
ΛΙΝΤΑ

Μτφ. Τιτίνα Σπερελάκη, Πατάκη, 2018, σελ. 614
Τιμή: 19,90 ευρώ